

Φίλη μαθήτριά, φίλε μαθητή

Το παρόν βιβλίο αποτελεί βοήθημα στην Αρχαία Ελληνική Γλώσσα της Γ΄ Γυμνασίου. Ακολουθώντας την ύλη του σχολικού βιβλίου και τους διδακτικούς στόχους που έχουν οριστεί για τη διδασκαλία του μαθήματος σ' αυτή την τάξη, το συγκεκριμένο βιβλίο περιλαμβάνει:

- ✓ **Εισαγωγικά στοιχεία και πραγματολογικά – ερμηνευτικά σχόλια** για την πληρέστερη κατανόηση του κειμένου κάθε ενότητας.
- ✓ **Μετάφραση** του αρχαίου κειμένου.
- ✓ **Πλήρη γραμματική και συντακτική αναγνώριση** όλων των λέξεων του αρχαίου κειμένου.
- ✓ **Θεωρία στα λεξιλογικά και ετυμολογικά φαινόμενα** που εξετάζονται σε κάθε ενότητα.
- ✓ **Θεωρία γραμματικής και συντακτικού.**
- ✓ **Σχολιασμό του παραθέματος και των παράλληλων κειμένων** κάθε ενότητας.
- ✓ **Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου.**
- ✓ **Πρόσθετες ασκήσεις** από το Βιβλίο του εκπαιδευτικού.
- ✓ **Κριτήριο αξιολόγησης** στο τέλος κάθε ενότητας για την καλύτερη εμπέδωση της ύλης.

Οι απαντήσεις στις πρόσθετες ασκήσεις και στα κριτήρια αξιολόγησης δίνονται στο τέλος του βιβλίου.

Ελπίζουμε ότι το παρόν βιβλίο θα σε βοηθήσει να αντεπεξέλθεις στις απαιτήσεις του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών και ότι θα αποτελέσει για σένα ένα χρήσιμο εργαλείο.

Δήμητρα Καλαβρουζιώτου

Περιεχόμενα

ΕΝΟΤΗΤΑ 1:

Η Ελένη και η καταστροφή της Τροίας

A. Κείμενο	11
B. Επανάληψη ύλης Ετυμολογίας Β' Γυμνασίου	42
Γ. Επανάληψη ύλης Γραμματικής – Σύνταξης Β' Γυμνασίου	45
Δ. Το παράθεμα από το Μένανδρο	51
Ε. Παράλληλα κείμενα	52
Κριτήριο Αξιολόγησης	56

ΕΝΟΤΗΤΑ 2:

Θυσία για την πατρίδα

A. Κείμενο	59
B. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	86
Γ1. Γραμματική	94
Γ2. Σύνταξη	101
Δ. Το παράθεμα από το Θουκυδίδη ...	108
Ε. Παράλληλο κείμενο	109
Κριτήριο Αξιολόγησης	112

ΕΝΟΤΗΤΑ 3:

Η κατοχή της εξουσίας δεν εγγυάται την ευτυχία

A. Κείμενο	115
B. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	143
Γ. Γραμματική	148
Δ. Το παράθεμα από το Σοφοκλή	157
Ε. Παράλληλο κείμενο	157
Κριτήριο Αξιολόγησης	160

ΕΝΟΤΗΤΑ 4:

Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης

A. Κείμενο	163
------------------	-----

B. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	194
Γ. Γραμματική	198
Δ. Το παράθεμα από τον Πλάτωνα	205
Ε. Παράλληλα κείμενα	206
Κριτήριο Αξιολόγησης	212

ΕΝΟΤΗΤΑ 5:

Η ισονομία των πολιτών εγγυήση της δημοκρατίας

A. Κείμενο	215
B. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	238
Γ. Γραμματική	245
Δ. Το παράθεμα από το Δημοσθένη ...	251
Ε. Παράλληλο κείμενο	251
Κριτήριο Αξιολόγησης	254

ΕΝΟΤΗΤΑ 6:

Η μουσική εξημερώνει

A. Κείμενο	257
B. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	282
Γ. Γραμματική	285
Δ. Το παράθεμα από το Μένανδρο	295
Ε. Παράλληλα κείμενα	295
Κριτήριο Αξιολόγησης	301

ΕΝΟΤΗΤΑ 7:

Η επιστήμη στην υπηρεσία της άμυνας του κράτους

A. Κείμενο	303
B. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	332
Γ. Γραμματική	337
Δ. Το παράθεμα από τον Πλάτωνα	346
Ε. Παράλληλα κείμενα	346
Κριτήριο Αξιολόγησης	351

ΕΝΟΤΗΤΑ 8:**Ένα παράδειγμα σεβασμού προς τους γονείς**

A. Κείμενο	353
B. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	377
Γ. Γραμματική	381
Γ2. Σύνταξη	386
Δ. Το παράθεμα από το Μένανδρο	392
Ε. Παράλληλο κείμενο	393
Κριτήριο Αξιολόγησης	396

ΕΝΟΤΗΤΑ 9:**Οι νόμοι επισκέπτονται τον Σωκράτη στη φυλακή**

A. Κείμενο	399
B. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	423
Γ. Σύνταξη	426
Δ. Το παράθεμα από τον Απ. Παύλο ...	442
Ε. Παράλληλο κείμενο	442
Κριτήριο Αξιολόγησης	445

ΕΝΟΤΗΤΑ 10:**Μια τμητική εξορία**

A. Κείμενο	447
B. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	470

Γ. Σύνταξη	472
Δ. Το παράθεμα από τον Πλούταρχο ..	484
Ε. Παράλληλο κείμενο	485
Κριτήριο Αξιολόγησης	488

ΕΝΟΤΗΤΑ 11:**Επικίνδυνες συμμαχίες**

A. Κείμενο	491
B. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	515
Γ. Σύνταξη	517
Δ. Το παράθεμα από τον Πλάτωνα	529
Ε. Παράλληλο κείμενο	530
Κριτήριο Αξιολόγησης	533

ΕΝΟΤΗΤΑ 12:**Θεϊκές αδυναμίες**

A. Κείμενο	535
B. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	565
Γ. Γραμματική – Σύνταξη	568
Δ. Το παράθεμα από τον Πλάτωνα	574
Ε. Παράλληλα κείμενα	575
Κριτήριο Αξιολόγησης	580
Απαντήσεις	583

Η Ελένη και η καταστροφή της Τροίας

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

■ Εισαγωγικό σημείωμα

Ο συγγραφέας Ο **Ηρόδοτος** γεννήθηκε στην Αλικαρνασσό, δωρική αποικία της Καρίας, που βρισκόταν στα νοτιοδυτικά παράλια της Μικράς Ασίας, περίπου το 484 π.Χ. Ο Διονύσιος ο Αλικαρνασσεύς στο έργο του *Περὶ τοῦ Θουκυδίδου χαρακτήρος* τοποθετεί τη γέννησή του «λίγο πριν από τους Περσικούς πολέμους». Η οικογένεια του Ηροδότου ανήκε στις επιφανείς και οικονομικά εύρωστες οικογένειες της πόλης. Ο πατέρας του ονομαζόταν Λύξης, ενώ θείος του ήταν ο επικός ποιητής Πανύασης. Σε ηλικία περίπου είκοσι χρονών ο Ηρόδοτος μαζί με το θείο του πήρε μέρος στις απόπειρες ανατροπής του τυράννου Λύγδαμη, γιου της βασίλισσας Αρτεμισίας, ο οποίος διοικούσε την Αλικαρνασσό, που τότε υπαγόταν στο περσικό κράτος. Στην εξέγερση κατά του Λύγδαμη ο Πανύασης σκοτώθηκε, ενώ ο Ηρόδοτος αναγκάστηκε να φύγει από την Αλικαρνασσό και να βρει καταφύγιο στη Σάμο. Εκεί έμεινε ως την κατάργηση της τυραννίας το 454 π.Χ., οπότε και επέστρεψε στη γενέτειρά του.

Στη συνέχεια ο Ηρόδοτος έκανε πολλά ταξίδια θέλοντας να γνωρίσει τον κόσμο, να δει και να μάθει. Επισκέφθηκε διάφορα μέρη της Ελλάδας, όπως τη Θράκη, την Αθήνα, τους Δελφούς, τη Δωδώνη, την Ολυμπία, τη Θήβα, τη Σπάρτη, την Τεγέα, αλλά και την Αίγυπτο, τη Φοινίκη, τη Μεσοποταμία, τη Σκυθία, τις ακτές της Μαύρης Θάλασσας, καθώς και την Κάτω Ιταλία. Με τα ταξίδια του διεύρυνε τους ορίζοντές του, απέκτησε πλούσιες γνώσεις και εμπειρίες και συγκέντρωσε πλήθος πληροφορίες για τους λαούς που επισκέφθηκε, τις οποίες στη συνέχεια συνέταξε στην *Ιστορία* του.

Την περίοδο 440-450 π.Χ. ο Ηρόδοτος βρίσκεται στην Αθήνα, που αποτελεί πνευματικό κέντρο με πανελλήνια ακτινοβολία. Εκεί γνωρίζει σημαντικές προσωπικότητες, όπως τον Περικλή, το Σοφοκλή και το σοφιστή Πρωταγόρα. Με τον Πρωταγόρα μάλιστα παίρνει μέρος στην ίδρυση της αποικίας των Θουρίων στην Κάτω Ιταλία, όπου έμεινε για αρκετά χρόνια. Γι' αυτό έλαβε και την προσωνυμία «Θούριος».

Ο Ηρόδοτος έζησε ως τις αρχές του Πελοποννησιακού πολέμου και εικάζεται ότι πέθανε το 430 π.Χ. στους Θουρίους γράφοντας την *Ιστορία* του ή σύμφωνα με άλλη εκδοχή στην Αθήνα.

Το ιωνικό πνεύμα επηρέασε σημαντικά τη σκέψη και την προσωπικότητα του Ηροδότου και συνέβαλε στη διαμόρφωση του έργου του. Ο Ηρόδοτος αρχικά ήρθε σε επαφή με την ιωνική παιδεία στη γενέτειρά του Αλικαρνασσό, όπου το ιωνικό στοιχείο υπερίσχυε του δωρικού στη γλώσσα και την πολιτική ζωή, και στη συνέχεια στη Σάμο και στην Αθήνα, όπου διέμεινε για αρκετά χρόνια. Ο ορθολογισμός του, η κριτική του ματιά και ο εμπειρισμός του είναι απόρροια της επίδρασης που δέχτηκε από το ιωνικό πνεύμα.

Το έργο του Ηροδότου

Το έργο του Ηροδότου¹ χωρίστηκε από τους Αλεξανδρινούς φιλόλογους σε εννέα βιβλία, σε καθένα από τα οποία δόθηκε το όνομα μιας μούσας. Κεντρικό του θέμα είναι οι πόλεμοι Ελλήνων και Περσών, τα αίτια των οποίων ο ιστορικός προσπαθεί να ερμηνεύσει στο πλαίσιο της ευρύτερης σύγκρουσης των κόσμων που εκπροσωπούν οι δύο αντιμαχόμενοι, της Ευρώπης και της Ασίας.

Ο Ηρόδοτος ονομάστηκε «πατέρας της Ιστορίας» (ο χαρακτηρισμός αυτός του δόθηκε από το Ρωμαίο ρήτορα και πολιτικό του 1ου αι. π.Χ. Κικέρωνα), γιατί ήταν αυτός που εγκαινίασε την επιστημονική ιστοριογραφία, αξιοποιώντας τη μεγάλη παράδοση των Ιώνων λογογράφων. Γράφει την *Ιστορία* του προσπαθώντας να παρουσιάσει τα γεγονότα αντικειμενικά και αμερόληπτα. Γι' αυτό παραθέτει προφορικές και

Οι λογογράφοι ήταν πρόδρομοι της ιστοριογραφίας. Ονομάζονταν έτσι, γιατί έγραφαν σε πεζό λόγο (λόγος = πεζός λόγος σε αντιδιαστολή προς το έπος = ποιητικός λόγος). Τα έργα τους δεν ήταν αμιγώς ιστορικά, αλλά αποτελούσαν κυρίως ταξιδιωτικά κείμενα που περιείχαν εθνογραφικές, γεωγραφικές και ιστορικές πληροφορίες. Οι πρώτοι λογογράφοι εμφανίστηκαν στην Ιωνία, γιατί εκεί είχαν δημιουργηθεί οι προϋποθέσεις για να αναπτυχθεί η ιστοριογραφία: το κριτικό και ερευνητικό πνεύμα που προσπαθεί να ερμηνεύσει λογικά το παρελθόν διαλύοντας τις πλάνες του μύθου και να κρατήσει στη μνήμη ό,τι αξίζει απ' αυτό.

1. Ο Ηρόδοτος δεν έδωσε τίτλο στο έργο του, αλλά στο προοίμιό του χρησιμοποιεί το χαρακτηρισμό *Ἱστορίας ἀπόδεξις* (= η έκθεση των ερευνών), που μπορούμε να πούμε ότι λειτουργεί σαν τίτλος.

γραπτές πηγές και συχνά καταφεύγει στην προσωπική έρευνα (*αὐτοψία* και *ιστοροίη*), την εμπειρική παρατήρηση και την αξιολόγηση των πληροφοριών. Παράλληλα αναζητεί τις αιτίες των γεγονότων με ορθολογικό τρόπο, χωρίς όμως να απορρίπτει την επέμβαση του θεού ή της μοίρας.

Βασικό χαρακτηριστικό του έργου του Ηροδότου είναι ότι συνδυάζει το ομηρικό και το ιωνικό πνεύμα, το έπος και τη λογογραφία. Έτσι συχνά διακόπτει την ιστορική αφήγηση και κάνει παρεκβάσεις, από τις οποίες άλλες έχουν γεωγραφικό, εθνογραφικό και λαογραφικό περιεχόμενο και άλλες λογοτεχνικό. Μ' αυτό τον τρόπο η αφηγηματική ικανότητα συνδυάζεται με την ποικιλία των θεμάτων και η λεπτή χάρη των μυθικών αφηγήσεων με τη σοβαρότητα της τραγωδίας.

Τέλος, η δραματικότητα στην αφήγηση, ο γλαφυρός και παραστατικός λόγος, η αμεσότητα και το λεπτό χιούμορ που διακρίνει το έργο του Ηροδότου γοητεύουν τον αναγνώστη, ο οποίος διαδάζοντας την *Ιστορία* όχι μόνο διδάσκεται αλλά ταυτόχρονα και ψυχαγωγείται.

Βασικές αντιλήψεις και ιδέες στο έργο του Ηροδότου – Οι θεοί επεμβαίνουν συνεχώς στον κόσμο και καθορίζουν τα ανθρώπινα πράγματα. Η παρουσία τους γίνεται αισθητή με χρησμούς, όνειρα, οιωνούς και άλλα θείκα σημάδια, τα οποία ο Ηρόδοτος θεωρεί αξιόπιστα και τα παραθέτει στο έργο του.

- Ο άνθρωπος είναι υπεύθυνος για τις πράξεις του. Γι' αυτό πρέπει να είναι δίκαιος, να σέβεται τους θεούς και να μένει ταπεινός.
- Η υπέρβαση του μέτρου οδηγεί στην *ύβρη* (αλαζονεία), με αποτέλεσμα να προκαλείται η οργή του θεού (*νέμεση*) και να επέρχεται η καταστροφή (*άτη*) και η τιμωρία (*τίση*).
- Οι θεοί φθονούν την ανθρώπινη ευτυχία, ιδιαίτερα όταν ο άνθρωπος περηφανεύεται γι' αυτή.
- Τα ανθρώπινα πράγματα είναι αδέδαια και ασταθή. Κανείς, ούτε άνθρωπος ούτε λαός, δεν μπορεί να είναι για πάντα ευτυχισμένος (εδώ εντάσσεται και η *κυκλική αντίληψη* της ιστορίας και της ανθρώπινης μοίρας, σύμφωνα με την οποία η ανθρώπινη ζωή περνά από διαδοχικές φάσεις ακμής και παρακμής, ευτυχίας και δυστυχίας).
- Η ελευθερία είναι ύψιστη αξία. Ο Ηρόδοτος καταδικάζει την τυραννία και το δεσποτισμό και τάσσεται υπέρ της δημοκρατίας, επειδή ως πολίτευμα διασφαλίζει την ελευθερία.

Βασική αξία που αναδεικνύεται στο έργο του Ηροδότου είναι η θρησκευτική πίστη. Ο Ηρόδοτος είναι προσηλωμένος σε παλαιές ηθικές δοξασίες και δείχνει σεβασμό προς τους χρησμούς και τα άλλα θείκα σημάδια. Ο κόσμος του κυβερνάται από τους θεούς, οι οποίοι συχνά επεμβαίνουν στα ανθρώπινα πράγματα όταν οι άνθρωποι ξεπερνούν τα όρια και οδηγούνται σε πράξεις άδικες και ασεβείς.

- Οι νόμοι, γραπτοί και άγραφοι, ρυθμίζουν τις σχέσεις των μελών μιας κοινότητας, η υπακοή τους όμως πρέπει να πηγάζει από την ελεύθερη βούληση των ανθρώπων.

Το απόσπασμα του σχολικού βιβλίου Όπως ο Ηρόδοτος γράφει στο προοίμιο του έργου του, σκοπός του είναι να εκθέσει την ιστορική του έρευνα, ώστε να μείνουν ανεξίτηλα τα έργα των ανθρώπων, Ελλήνων και βαρβάρων, και παράλληλα να αναζητήσει τα αίτια της μεταξύ τους σύγκρουσης. Έτσι στο πρώτο βιβλίο της *Ιστορίας* του ο Ηρόδοτος παρουσιάζει διάφορες μυθικές εκδοχές σχετικά με το ζήτημα αυτό, οι οποίες συνδέουν την αντιπαλότητα Ασίας-Ευρώπης με τις αρπαγές γυναικών. (Ο ιστορικός βέβαια διαχωρίζει τις εκδοχές αυτές από τη δική του έρευνα και αναφέρει στη συνέχεια ως αρχή της αντιπαράθεσης τις κατακτητικές βλέψεις του βασιλιά των Λυδών Κροίσου.)

Οι μυθικές εκδοχές: Σύμφωνα με κάποιους Πέρσες λογίους, πρώτοι οι Φοίνικες άρπαξαν την Ιώ, την κόρη του βασιλιά του Άργους Ινάχου. Έπειτα κάποιοι Έλληνες, πιθανότατα Κρήτες, άρπαξαν την Ευρώπη από τη Φοινίκη, ενώ κάποιοι άλλοι Έλληνες άρπαξαν τη Μήδεια. Έπειτα ο Πάρης (ή Αλέξανδρος), έχοντας ακούσει τις διηγήσεις των παλαιότερων γι' αυτές τις αρπαγές και πιστεύοντας ότι δε θα τιμωρηθεί, πήρε την Ελένη στην Τροία. Όταν οι Έλληνες έστειλαν εκπροσώπους ζητώντας πίσω την Ελένη, οι Τρώες τούς απάντησαν ότι δεν έπρεπε να έχουν τέτοιες απαιτήσεις, αφού και οι ίδιοι δεν επέστρεψαν τη Μήδεια.

Η αρπαγή της Ελένης: Στο δεύτερο βιβλίο της *Ιστορίας* του, που αφορά την Αίγυπτο, ο Ηρόδοτος παραθέτει την εκδοχή Αιγύπτιων ιερέων σχετικά με την αρπαγή της Ελένης. Σύμφωνα μ' αυτήν, ο Πάρης άρπαξε την Ελένη από τη Σπάρτη, αλλά ισχυροί άνεμοι οδήγησαν το καράβι τους στο Κανωδικό στόμιο του Νείλου, στις Ταριχείες. Εκεί υπήρχε ναός του Ηρακλή όπου κάποιοι δούλοι του Πάρη κατέφυγαν ως κίετες και αποκάλυψαν όσα συνέβησαν στους ιερείς. Οι πληροφορίες αυτές έφτασαν ως το βασιλιά Πρωτέα, ο οποίος διέταξε να μεταφερθούν όλοι στη Μέμφιδα. Ο Πρωτέας τιμώντας το θεσμό της φιλοξενίας έδωσε τον Αλέξανδρο χωρίς να τον σκοτώσει, αλλά κράτησε την Ελένη και το θησαυρό μέχρι τον ερχομό του Μενέλαου. Αργότερα, όταν οι Έλληνες πήγαν στην Τροία ζητώντας πίσω την Ελένη και το θησαυρό, οι Τρώες τούς ορκίστηκαν ότι δεν είχαν τίποτε από τα δύο και ότι αυτά τα είχε ο Πρωτέας. Οι Έλληνες δεν τους πίστεψαν όμως, γι' αυτό πολιορκήσαν και τελικά κατέστρεψαν την Τροία. Όταν πλέον κατάλαβαν ότι οι Τρώες τούς

έλεγαν την αλήθεια, ο Μενέλαος πήγε στον Πρωτέα και πήρε την Ελένη και το θησαυρό. Στη συνέχεια όμως αναγκάστηκε να θυσιάσει δύο παιδιά Αιγυπτίων για να φύγει ο ούριος άνεμος και να φύγει για την Ελλάδα. Οι Αιγύπτιοι όμως τον κατὰδίωξαν και τελικά αυτός κατέφυγε στη Λιβύη.

Η άποψη του Ηρόδοτου: Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο Ηρόδοτος σχολιάζοντας την εκδοχή των Αιγυπτίων ιερέων υποστηρίζει ότι οι Τρώες, αν είχαν την Ελένη, θα την επέστρεφαν στους Έλληνες χωρίς να λάβουν υπόψη τους τη γνώμη του Αλέξανδρου. Παρατηρεί επίσης ότι, παρότι οι Τρώες έλεγαν την αλήθεια ότι δεν είχαν την Ελένη, δε γίνονταν πιστευτοί από τους Έλληνες, την κρίση των οποίων επηρέαζε ο θεός. Έτσι η καταστροφή της Τροίας παρουσιάζεται από τον Ηρόδοτο ως αποτέλεσμα της θεικής βούλησης, που θέλησε μ' αυτό τον τρόπο να δείξει ότι τα μεγάλα αδικήματα (όπως η αγνωμοσύνη του Πάρι προς το Μενέλαο που τον φιλοξένησε) επισύρουν και ανάλογη τιμωρία.

■ Αρχαίο κείμενο

Εἰ ἐν Ἰλίῳ Ἑλένη ἦν, ἀπέδοντο ἂν αὐτὴν τοῖς Ἑλλησιν οἱ Τρωῶες, ἐκόντος γε ἢ ἄκοντος Ἀλεξάνδρου. Οὐ γὰρ δὴ οὕτω γε φρενοβλαθῆς ἦν ὁ Πριάμος οὐδὲ οἱ ἄλλοι Τρωῶες, ὥστε τοῖς σφετέροις σώμασι καὶ τοῖς τέκνοις καὶ τῇ πόλει κινδυνεύειν ἐδούλοντο, ὅπως Ἀλέξανδρος Ἑλένη συνοικῆ. Εἰ δέ τοι καὶ ἐν τοῖς πρώτοις χρόνοις ταῦτα ἐγίγνωσκον, ἐπεὶ πολλοὶ μὲν τῶν ἄλλων Τρώων, μάλιστα δὲ οἱ αὐτοῦ υἱεῖς, ὁπότε συμμίσγοιεν τοῖς Ἑλλησιν, ἀπόλλυντο, Πριάμος, εἰ καὶ αὐτὸς Ἑλένη συνώκει, ἀπέδωκεν ἂν αὐτὴν Μενελάῳ, ἵνα αὐτὸς καὶ οἱ ὑπήκοοι αὐτοῦ ἀπαλλαγεῖεν τῶν παρόντων κακῶν. Ἀλλ' οὐ γὰρ εἶχον Ἑλένην ἀποδοῦναι οὐδὲ λέγουσιν αὐτοῖς τὴν ἀλήθειαν ἐπίστευον οἱ Ἑλληνες, ὡς μὲν ἐγὼ γνώμην ἀποφαίνομαι, τοῦ δαιμονίου παρασκευάζοντος ὅπως πανωλεθρία ἀπολόμενοι καταφανῆς τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις ποιήσωσι, ὡς τῶν μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλαί εἰσι καὶ αἱ τιμωρίαι παρὰ τῶν θεῶν.

Ἡρόδοτος, Ἱστορίη 2.120 (διασκευή)

■ Λεξιλόγιο

<i>τὸ Ἴλιον (και θηλ. ἡ Ἴλιος)</i>	η Τροία
<i>ἀπέδοντο ἄν</i>	θα επέστρεφαν, θα έδιναν πίσω
<i>ἐκόντος γε ἢ ἄκοντος Ἀλεξάνδρου</i>	με ή χωρίς τη θέληση βέβαια του Αλέξανδρου
<i>ὁ Ἀλέξανδρος</i>	ο Πάρης
<i>οὔτω (επίρρ.)</i>	τόσο
<i>οὐ γὰρ δὴ οὔτω γε φρενοβλαδῆς ἦν ὁ Πρίαμος</i>	γιατί βέβαια δεν ήταν τόσο παράφρων ο Πρίαμος
<i>τοῖς σφετέροις σώμασι</i>	τη δική τους ζωή
<i>τοῖς σφετέροις σώμασι καὶ τοῖς τέκνοις καὶ τῆ</i>	να θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή τη δική τους και
<i>πόλει κινδυνεύειν</i>	των παιδιών τους και την πόλη τους
<i>ὅπως συνοικῆ</i>	για να κατοικεί / ζει μαζί
<i>τοι (μόριο)</i>	βέβαια
<i>εἰ ταῦτα ἐγίγνωσκον</i>	αν είχαν αυτή τη γνώμη
<i>ἐπεὶ (αιτιολ. σύνδ.)</i>	επειδή
<i>υἱεῖς</i>	γιοι
<i>ὁπότε (αναφ. επίρρ. που δηλώνει χρόνο και</i>	όποτε, κάθε φορά που
<i>λειτουργεῖ ως χρονικός σύνδεσμος)</i>	
<i>συμμίσγω</i>	(εδώ) συγκρούομαι
<i>ἀπώλλυντο</i>	χάνονταν, σκοτώνονταν
<i>συνώκει</i>	συγκατοικούσε
<i>ἵνα ἀπαλλαγῆεν</i>	για να απαλλαγούν
<i>οὐ γὰρ εἶχον Ἑλένην ἀποδοῦναι</i>	αλλά δεν είχαν την Ελένη, ώστε να την επιστρέψουν
<i>οὐδὲ λέγουσιν αὐτοῖς τὴν ἀλήθειαν ἐπίστευον</i>	οὔτε τους πίστευαν οι Έλληνες, παρόλο που αυτοί
<i>οἱ Ἕλληνες</i>	έλεγαν την αλήθεια
<i>ὥς μὲν ἐγὼ γνώμην ἀποφαίνομαι</i>	ὅπως εγώ πιστεύω, κατά τη γνώμη μου
<i>τοῦ δαιμονίου παρασκευάζοντος</i>	επειδή ο θεός μηχανευόταν
<i>ὅπως πανωλεθρία ἀπολόμενοι καταφανές</i>	για να κάνουν με την ολοκληρωτική τους καταστροφή
<i>τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις ποιήσωσι</i>	ολοφάνερο στους ανθρώπους αυτό

■ Κείμενο – Μετάφραση

*Εἰ Ἑλένη ἦν ἐν Ἰλίῳ,
οἱ Τρῶες ἀπέδοντο ἂν αὐτὴν τοῖς Ἑλλησιν
ἐκόντος γε ἢ ἄκοντος Ἀλεξάνδρου.
Οὐ γὰρ δὴ οὕτω γε φρενοβλαθῆς ἦν ὁ*

Πρίαμος

*οὐδὲ οἱ ἄλλοι Τρῶες,
ὥστε ἐδούλοντο κινδυνεύειν
τοῖς σφετέροις σώμασι καὶ τοῖς τέκνοις
καὶ τῇ πόλει,*

ὅπως συνοικῆ Ἀλέξανδρος Ἑλένη.

*Εἰ δέ τοι καὶ ταῦτα ἐγίγνωσκον ἐν τοῖς
πρώτοις χρόνοις,*

ἐπεὶ πολλοὶ μὲν τῶν ἄλλων Τρῶων,

μάλιστα δὲ οἱ υἱεῖς αὐτοῦ,

ὅποτε συμμίσγοιεν τοῖς Ἑλλησιν,

ἀπώλλυντο,

Πρίαμος,

εἰ καὶ αὐτὸς συνώκει Ἑλένη,

ἀπέδωκεν ἂν αὐτὴν Μενελάῳ,

*ἵνα αὐτὸς καὶ οἱ ὑπήκοοι αὐτοῦ ἀπαλ-
λαγεῖεν τῶν παρόντων κακῶν.*

Ἄλλ' οὐ γὰρ εἶχον Ἑλένην ἀποδοῦναι

*οὐδὲ οἱ Ἑλληνες ἐπίστευον αὐτοῖς λέ-
γουσιν τὴν ἀλήθειαν,*

ὥς μὲν ἐγὼ ἀποφαίνομαι γνώμην,

τοῦ δαιμονίου παρασκευάζοντος

ὅπως ποιήσωσι

πανωλεθρία ἀπολόμενοι

καταφανὲς τοῖς ἀνθρώποις τοῦτο,

ὥς τῶν μεγάλων ἀδικημάτων

*μεγάλαι εἰσὶ καὶ αἱ τιμωραὶ παρὰ τῶν
θεῶν.*

Εάν η Ελένη ήταν στην Τροία,
οι Τρῶες θα την ἔδιναν πίσω στους Ἕλληνες,
με ἢ χωρίς τη θέληση βέβαια του Αλέξανδρου.
Γιατί βέβαια δεν ήταν τόσο παράφρων ο Πρίαμος

οὔτε οι υπόλοιποι Τρῶες,
ὥστε να θέλουν να θέτουν σε κίνδυνο
τη ζωή τη δική τους και των παιδιῶν τους και
την πόλη τους,

για να ζεῖ μαζί ο Αλέξανδρος με την Ελένη.

Εάν βέβαια είχαν αυτή τη γνώμη τα
πρώτα χρόνια,

επειδὴ πολλοὶ ἀπὸ τους ἄλλους Τρῶες,

και μάλιστα οι γιοι του,

κάθε φορά που συγκρούονταν με τους Ἕλληνες,
σκοτώνονταν,

ο Πρίαμος,

αν και αὐτὸς συγκατοικοῦσε με την Ελένη,

θα την ἔδινε πίσω στο Μενελαο,

για να ἀπαλλαγούν αὐτὸς και οι υπήκοοί του
ἀπὸ τις παρούσες συμφορές.

Αλλά δεν είχαν την Ελένη, ὥστε να την επιστρέψουν,

οὔτε οι Ἕλληνες τους πίστευαν, παρόλο που
αυτοὶ ἔλεγαν την ἀλήθεια,

ὅπως ἐγὼ πιστεύω,

επειδὴ ο θεὸς μηχανευόταν,

για να κάνουν

με την ολοκληρωτικὴ τους καταστροφή

ολοφάνερο στους ἀνθρώπους αὐτό,

ὅτι δηλαδὴ για τις μεγάλες ἀδικίες

μεγάλες εἶναι και οι τιμωρίες ἀπὸ τους θεοὺς.

■ Ερωτήσεις κατανόησης

α. Γιατί ο Πριάμος θα έδινε πίσω την Ελένη στους Έλληνες;

Ο Πριάμος, ως βασιλιάς της Τροίας που σέβεται και τιμά το λαό του, είναι λογικό ότι δε θα ήθελε να θέσει σε κίνδυνο τη ζωή των υπηκόων του αλλά και την ίδια του την πόλη, μόνο και μόνο για να ικανοποιήσει την επιθυμία του γιου του Αλέξανδρου να ζήσει μαζί με την Ελένη. Σε μια τέτοια περίπτωση θα φαινόταν εντελώς παράφρων και υπαίτιος για το θάνατο χιλιάδων Τρώων αλλά και για την καταστροφή της Τροίας.

Επίσης, ο Ηρόδοτος υποστηρίζει ότι, ακόμα κι αν ο Πριάμος αρχικά υποστήριζε τον Αλέξανδρο, στη συνέχεια ο θάνατος των γιων του αλλά και πολλών άλλων Τρώων από τους Έλληνες θα τον ανάγκαζε να αναθεωρήσει τη στάση του και να επιστρέψει την Ελένη, προκειμένου να προστατέψει το λαό του και να δώσει ένα τέλος στον ολέθριο γι' αυτούς πόλεμο.

β. Πώς αντιδρούσαν οι Έλληνες όταν τους έλεγαν οι Τρώες ότι δεν είχαν την Ελένη;

Οι Έλληνες αρνούσαν να πιστέψουν τους Τρώες, παρότι αυτοί έλεγαν την αλήθεια, και συνέχιζαν να τους προκαλούν ποικίλες συμφορές, προκειμένου να τους εκδικηθούν για την αρπαγή της Ελένης και την προσβλητική συμπεριφορά του Αλέξανδρου απέναντι στο Μενέλαο και γενικά στην Ελλάδα.

γ. Ποιον θεωρεί υπεύθυνο ο Ηρόδοτος γι' αυτή την αντίδραση;

Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο, οι θεοί είναι αυτοί που επηρεάζουν και καθορίζουν τη συμπεριφορά των Ελλήνων. Η αντίδρασή τους δεν είναι παρά το αποτέλεσμα ενός καλά οργανωμένου θεϊκού σχεδίου που αποβλέπει στην εκπλήρωση ενός συγκεκριμένου σκοπού.

δ. Ποιος ήταν ο σκοπός των θεών;

Σκοπός της θείας δούλησης ήταν να προκαλέσει την καταστροφή της Τροίας και μ' αυτό τον τρόπο να δείξει στους ανθρώπους ότι τα σοβαρά αμαρτήματα τιμωρούνται με τον πιο ολέθριο γι' αυτούς που τα διαπράττουν τρόπο.

■ Περιληπτική απόδοση του κειμένου

Ο Ηρόδοτος, θέλοντας να ερμηνεύσει τα αίτια του Τρωικού πολέμου, υποστηρίζει ότι η Ελένη δε βρισκόταν στην Τροία. Θεωρεί ότι τόσο ο Πρίαμος όσο και οι υπόλοιποι Τρώες δε θα έβαζαν την επιθυμία του Αλέξανδρου να ζήσει με την Ελένη πάνω από τη σωτηρία της πόλης τους και επομένως, αν είχαν την Ελένη, θα την επέστρεφαν. Επίσης πιστεύει ότι η άρνηση των Ελλήνων να δεχθούν την αλήθεια και οι συμφορές που προκάλεσαν στην Τροία ήταν αποτέλεσμα της επέμβασης των θεών, που ήθελαν να δείξουν έτσι πόσο αυστηρά τιμωρούνται τα σοβαρά αμαρτήματα.

■ Γραμματική αναγνώριση των λέξεων του κειμένου

Ἰλίῳ: δοτική ενικού, γένους ουδετέρου του ουσιαστικού β' κλίσης τὸ Ἰλιον, τοῦ Ἰλίου (= η Τροία). Συναντάται και ως θηλυκό ἡ Ἰλιος, τῆς Ἰλίου.

Ἑλένη: ονομαστική ενικού, γένους θηλυκού του ουσιαστικού α' κλίσης ἡ Ἑλένη, τῆς Ἑλένης.

ἦν: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού του ρήματος εἶμι (= είμαι / υπάρχω). Το ρήμα στην οριστική ενεστώτα, παρατατικού και μέλλοντα κλίνεται ως εξής:

Οριστική		
Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας
εἶμι	ἦ και ἦν	ἔσομαι
εἶ	ἦσθα	ἔση και ἔσει
ἐστὶ	ἦν	ἔσται
ἐσμέν	ἦμεν	ἔσόμεθα
ἐστὲ	ἦτε	ἔσεσθε
εἰσὶ(ν)	ἦσαν	ἔσονται

Οι υπόλοιποι χρόνοι σχηματίζονται από το ρήμα γίγνομαι (βλ. αρχικούς χρόνους, σελ. 31). Το απαρέμφατο και η μετοχή του εἶμι στον ενεστώτα και το μέλλοντα έχουν ως εξής:

Απαρέμφατο		Μετοχή	
Ενεστώτας	Μέλλοντας	Ενεστώτας	Μέλλοντας
εἶναι	ἔσσεσθαι	ὄν, οὔσα, ὄν	ἐσόμενος, ἐσομένη, ἐσόμενον

ἀπέδοντο: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής αορίστου δ' μέσης φωνής του ρήματος ἀποδίδομαι (= επιστρέφω, δίνω πίσω). **Σύνταξη:** ἀποδίδομαί τινί τι.

Ομόρριζα στη ν.ε.: απόδοση, αποδοτικός, αποδοτικότητα, αναδίδω, διαδίδω, διάδοση, μεταδίδω, μετάδοση, μεταδοτικός, παραδίδω, παράδοση, παραδοσιακός, εκδίδω, έκδοση, εκδοτικός, εκδότης, προδίδω, προδότης, προδοτικός, καταδίδω, καταδότης, ανταποδίδω, ανταπόδοση, προσδίδω, ενδίδω (= υποχωρώ), ενδοτικός, δόση, δότης, καταδότης, τροφοδότης, φωτοδότης, πληροφοριοδότης κ.ά.

αὐτήν: αιτιατική ενικού, γένους θηλυκού της επαναληπτικής αντωνυμίας αὐτός, αὐτή, αὐτό.

τοῖς Ἕλλησιν: δοτική πληθυντικού, γένους αρσενικού του ουσιαστικού γ' κλίσης ὁ Ἕλληγ, τοῦ Ἕλληγος. Το ουσιαστικό κλίνεται ως εξής:

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ὁ Ἕλληγ	οἱ Ἕλληγες
Γεν.	τοῦ Ἕλληγος	τῶν Ἕλληγῶν
Δοτ.	τῷ Ἕλληγι	τοῖς Ἕλλησι(ν)
Αιτ.	τὸν Ἕλληγα	τούς Ἕλληγας
Κλητ.	(ὦ) Ἕλληγ	(ὦ) Ἕλληγες

οἱ Τρωῆς: ονομαστική πληθυντικού, γένους αρσενικού του ουσιαστικού γ' κλίσης ὁ Τρωῆς, τοῦ Τρωῆος. Το ουσιαστικό κλίνεται ως εξής:

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ὁ Τρωῆς	οἱ Τρωῆες
Γεν.	τοῦ Τρωῆος	τῶν Τρωῆων
Δοτ.	τῷ Τρωῆϊ	τοῖς Τρωῆσὶ(ν)
Αιτ.	τὸν Τρωῆα	τούς Τρωῆας
Κλητ.	(ὦ) Τρωῆς	(ὦ) Τρωῆες

ἐκόντος: γενική ενικού, γένους αρσενικού του επιθέτου γ' κλίσης *ἐκών, ἐκοῦσα, ἐκόν* (= αυτός που ενεργεί με τη θέλησή του, εκούσιος, πρόθυμος).

Ενικός αριθμός				Πληθυντικός αριθμός		
	Αρσ.	Θηλ.	Ουδ.	Αρσ.	Θηλ.	Ουδ.
Ον.	ἐκών	ἐκοῦσα	ἐκόν	ἐκόντες	ἐκοῦσαι	ἐκόντα
Γεν.	ἐκόντος	ἐκούσης	ἐκόντος	ἐκόντων	ἐκουσῶν	ἐκόντων
Δοτ.	ἐκόντι	ἐκούση	ἐκόντι	ἐκοῦσι(ν)	ἐκούσαις	ἐκοῦσι(ν)
Αιτ.	ἐκόντα	ἐκοῦσαν	ἐκόν	ἐκόντας	ἐκούσας	ἐκόντα
Κλητ.	ἐκών	ἐκοῦσα	ἐκόν	ἐκόντες	ἐκοῦσαι	ἐκόντα

ἦ: διαζευκτικός ή διαχωριστικός σύνδεσμος.

ἄκοντος: γενική ενικού, γένους αρσενικού του επιθέτου γ' κλίσης *ἄκων, ἄκουσα, ἄκον* (= αθέλητος, απρόθυμος) (πρβ. ν.ε. ακούσιος). Κλίνεται όπως το *ἐκών, ἐκοῦσα, ἐκόν*, με τη διαφορά ότι η κλητική ενικού του αρσενικού σχηματίζεται χωρίς κατάληξη: *ᾗ ἄκον*.

Ενικός αριθμός				Πληθυντικός αριθμός		
	Αρσ.	Θηλ.	Ουδ.	Αρσ.	Θηλ.	Ουδ.
Ον.	ἄκων	ἄκουσα	ἄκον	ἄκοντες	ἄκουσαι	ἄκοντα
Γεν.	ἄκοντος	ἄκούσης	ἄκοντος	ἄκόντων	ἄκουσῶν	ἄκόντων
Δοτ.	ἄκοντι	ἄκούση	ἄκοντι	ἄκουσι(ν)	ἄκούσαις	ἄκουσι(ν)
Αιτ.	ἄκοντα	ἄκουσαν	ἄκον	ἄκοντες	ἄκούσας	ἄκοντα
Κλητ.	ἄκον	ἄκουσα	ἄκον	ἄκοντες	ἄκουσαι	ἄκοντα

Ἄλεξάνδρου: γενική ενικού, γένους αρσενικού του ουσιαστικού β' κλίσης ὁ Ἄλεξανδρος, τοῦ Ἄλεξάνδρου.

φρενοβλαβής: ονομαστική ενικού, γένους αρσενικού του επιθέτου γ' κλίσης ὁ, ἡ φρενοβλαβής, τὸ φρενοβλαβῆς (= παράφρων). Η λέξη είναι σύνθετη: φρην (= ο νους) + βλάπτω.

Ενικός αριθμός					
Ον.	ὁ	ἡ	φρενοβλαβῆς	τὸ	φρενοβλαβές
Γεν.	τοῦ	τῆς	φρενοβλαβοῦς	τοῦ	φρενοβλαβοῦς
Δοτ.	τῷ	τῇ	φρενοβλαβεῖ	τῷ	φρενοβλαβεῖ
Αιτ.	τὸν	τὴν	φρενοβλαβῆ	τὸ	φρενοβλαβές
Κλητ.	(ὦ)		φρενοβλαβές	(ὦ)	φρενοβλαβές
Πληθυντικός αριθμός					
Ον.	οἱ	αἱ	φρενοβλαβεῖς	τὰ	φρενοβλαβῆ
Γεν.	τῶν		φρενοβλαβῶν	τῶν	φρενοβλαβῶν
Δοτ.	τοῖς	ταῖς	φρενοβλαβέσι(ν)	τοῖς	φρενοβλαβέσι(ν)
Αιτ.	τούς	τάς	φρενοβλαβεῖς	τὰ	φρενοβλαβῆ
Κλητ.	(ὦ)		φρενοβλαβεῖς	(ὦ)	φρενοβλαβῆ

ὁ Πριάμος: ονομαστική ενικού, γένους αρσενικού του ουσιαστικού ὅ κλίσης ὁ Πριάμος, τοῦ Πριάμου.

οἱ ἄλλοι: ονομαστική πληθυντικού, γένους αρσενικού της αόριστης επιμεριστικής αντωνυμίας ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο. Η αντωνυμία αυτή κλίνεται όπως τα τρικατάληκτα επίθετα της ὅ κλίσης σε -ος, -η, -ον αλλά χωρίς το τελικό -ν στο ουδέτερο.

τοῖς σφετέροις: δοτική πληθυντικού, γένους ουδετέρου της κτητικής αντωνυμίας γ' προσώπου σφέτερος, σφετέρα, σφέτερον (= δικός τους, δική τους, δικό τους). Οι κτητικές αντωνυμίες έχουν τρία πρόσωπα, όπως και οι προσωπικές αντωνυμίες, και κλίνονται όπως τα τρικατάληκτα επίθετα της ὅ κλίσης σε -ος, -η, -ον και -ος, -α, -ον.

A. Για έναν κήτορα

α' πρόσ.: ἐμός, ἐμή, ἐμόν (= δικός μου, δική μου, δικό μου)

β' πρόσ.: σός, σή, σόν (= δικός σου, δική σου, δικό σου)

γ' πρόσ.: ἐός, ἐή, ἐόν (= δικός του, δική του, δικό του)

B. Για πολλούς κήτορες

α' πρόσ.: ἡμέτερος, ἡμετέρα, ἡμέτερον (= δικός μας, δική μας, δικό μας)

β' πρόσ.: ὑμέτερος, ὑμετέρα, ὑμέτερον (= δικός σας, δική σας, δικό σας)

γ' πρόσ.: σφέτερος, σφετέρα, σφέτερον (= δικός τους, δική τους, δικό τους)

Ομόρριζα στη ν.ε.: σφετερίζομαι (= αποκτώ με τη βία ή με απάτη τα δικαιώματα που έχει κάποιος άλλος σε έναν τίτλο εξουσίας, ιδιοκτησίας κ.λπ.: π.χ. Έγινε βασιλιάς, αφού σκότωσε τον αδερφό του και σφετερίστηκε την εξουσία του), σφετερισμός, σφετεριστής.

σῶμασι: δοτική πληθυντικού, γένους ουδετέρου του ουσιαστικού γ' κλίσης τὸ σῶμα, τοῦ σώματος (= σώμα // ζωή).

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.	τὸ σῶμα	τὰ σώματα
Γεν.	τοῦ σώματος	τῶν σωμάτων
Δοτ.	τῷ σώματι	τοῖς σώμασι(ν)
Αιτ.	τὸ σῶμα	τὰ σώματα
Κλητ.	(ῶ) σῶμα	(ῶ) σώματα

Ομόρριζα στη ν.ε.: σωματίδιο, σωματώδης, σωματικός, σωματείο, σωματοφύλακας, ενσωμάτωση, ασώματος κ.ά.

τοῖς τέκνοις: δοτική πληθυντικού, γένους ουδετέρου του ουσιαστικού δ' κλίσης τὸ τέκνον, τοῦ τέκνου (= παιδί).

Ομόρριζα στη ν.ε.: τεκνοποιώ, τεκνοποίηση, τεκνογονία, πολύτεκνος, άτεκνος κ.ά.

τῇ πόλει: δοτική ενικού, γένους θηλυκού του ουσιαστικού γ' κλίσης ἡ πόλις, τῆς πόλεως.

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ἡ πόλις	αἶ πόλεις
Γεν.	τῆς πόλεως	τῶν πόλεων
Δοτ.	τῇ πόλει	ταῖς πόλεσι(ν)
Αιτ.	τὴν πόλιν	τὰς πόλεις
Κλητ.	(ῶ) πόλι	(ῶ) πόλεις

Ομόρριζα στη ν.ε.: πολίτης, πολιτεία, πολιτικός, πολιτική, πολίτευμα, πολιτεύομαι, πολιτευτής, πολιτικάντης (= αυτός που ασκεί την πολιτική κατά τρόπο που να εξυπηρετεί μικροσυμφέροντα), μικροπολιτικός, πολιτικολογώ, πολιτικοποιώ, πολιτισμός, πολιτισμένος, πολιτογραφώ (= εγγράφω έναν αλλοδαπό στα μητρώα

των πολιτών μιας χώρας παρέχοντάς του τα ανάλογα πολιτικά δικαιώματα), πολιτοφυλακή, πολιτοφύλακας κ.ά.

κινδυνεύειν: απαρέμφατο ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος *κινδυνεύω* (= θέτω σε κίνδυνο).

Ομόρριζα στη ν.ε.: κίνδυνος, επικίνδυνος, επικινδυνότητα, διακινδυνεύω, κινδυνολογώ, κινδυνολογία κ.ά.

ἐδούλοντο: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού μέσης φωνής του ρήματος *δούλομαι* (= θέλω, επιθυμώ).

Ομόρριζα στη ν.ε.: δούληση, βουλευτικός, βουλευσιαρχία (= θεωρία και φιλοσοφική τάση που δίνει προτεραιότητα στη βούληση και το συναίσθημα σε σχέση με το νου και τη νόηση).

Ἐλένη: δοτική ενικού, γένους θηλυκού του ουσιαστικού ἀ κλίσης ἡ Ἐλένη, τῆς Ἐλένης.

συνοικῆ: γ' ενικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος *συνοικέω* -ῶ (= κατοικώ, ζω μαζί). **Σύνταξη:** *συνοικῶ τινα*.

Ομόρριζα στη ν.ε.: συνοικία, συνοικισμός, συνοίκηση (= συγκατοίκηση), σύνοικος (= συγκατοίκος), κατοικώ, κατοικία, κατοικήσιμος, οίκημα, συγκατοικώ, συγκατοίκος, συγκατοίκηση, διοικώ, διοικητής κ.ά.

τοῖς πρώτοις: δοτική πληθυντικού, γένους αρσενικού του αριθμητικού επιθέτου *πρῶτος*, -η, -ον.

χρόνοις: δοτική πληθυντικού, γένους αρσενικού του ουσιαστικού δ' κλίσης ὁ χρόνος, τοῦ χρόνου.

Ομόρριζα στη ν.ε.: χρονιά, χρονιάζω, χρονιάρης, χρονιάρικος, χρονιάτικος, χρονιάζω, χρονικό, χρόνιος, χρονοδόρος (= για κάτι που η εκτέλεσή του απαιτεί πολύ χρόνο), χρονοτριβώ (= καθυστερώ), χρονογράφημα, χρονολογία, χρονομετρώ κ.ά.

ταῦτα: αιτιατική πληθυντικού, γένους ουδέτερου της δεικτικής αντωνυμίας *οὗτος*, *αὕτη*, *τοῦτο* (= αυτός, αυτή, αυτό). Η αντωνυμία κλίνεται ως εξής:

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
Ον.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
Γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
Δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
Αιτ.	τοῦτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
Κλητ.	οὗτος	αὕτη	–	–	–	–

ἐγίγνωσκον: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής του ρήματος *γιγνώσκω* (= νομίζω, έχω μια γνώμη // γνωρίζω, αντιλαμβάνομαι).

Ομόρριζα στη ν.ε.: γνώμη, γνώση, γνωστός, άγνωστος, άγνοια, γνωμικό, γνωστικός, γνωρίζω, γνώριμος, ανάγνωση, αναγνωστικό, διάγνωση, απόγνωση, αγνώμων, ευγνώμων κ.ά.

πολλοί: ονομαστική πληθυντικού, γένους αρσενικού του ανώμαλου επιθέτου *πολύς, πολλή, πολύ*.

Ενικός αριθμός						
Ον.	ὁ	πολύς	ἡ	πολλή	τὸ	πολύ
Γεν.	τοῦ	πολλοῦ	τῆς	πολλῆς	τοῦ	πολλοῦ
Δοτ.	τῷ	πολλῷ	τῇ	πολλῇ	τῷ	πολλῷ
Αιτ.	τόν	πολὺν	τήν	πολλήν	τὸ	πολύ
Κλητ.	(ὃ)	πολύ	(ἃ)	πολλή	(ὃ)	πολύ
Πληθυντικός αριθμός						
Ον.	οἱ	πολλοὶ	αἱ	πολλαί	τὰ	πολλά
Γεν.	τῶν	πολλῶν	τῶν	πολλῶν	τῶν	πολλῶν
Δοτ.	τοῖς	πολλοῖς	ταῖς	πολλαῖς	τοῖς	πολλοῖς
Αιτ.	τούς	πολλοὺς	τάς	πολλάς	τὰ	πολλά
Κλητ.	(ὧ)	πολλοὶ	(ἧ)	πολλαί	(ὧ)	πολλά

τῶν ἄλλων: γενική πληθυντικού, γένους αρσενικού της αόριστης επιμεριστικής αντωνυμίας *ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο*.

Τρώων: γενική πληθυντικού, γένους αρσενικού του ουσιαστικού γ' κλίσης ὁ *Τρώς*, τοῦ *Τρώος*. (Για την κλίση του βλ. σελ. 20 στο *οἱ Τρῶες*.)

μάλιστα: υπερθετικός βαθμός του επιρρηματος *μάλα* (= πολύ). Οι τρεις βαθμοί του επιρρηματος είναι:

Θετικός: *μάλα*

Συγκριτικός: *μᾶλλον*

Υπερθετικός: *μάλιστα*.

αὐτοῦ: γενική ενικού, γένους αρσενικού της αυτοπαθητικής αντωνυμίας γ' προσώπου *ἑαυτοῦ*. Το *αὐτοῦ* είναι συνηρημένος τύπος.

α' πρόσωπο		β' πρόσωπο		
Ενικός αριθμός				
	αρσ.	θηλ.	αρσ.	θηλ.
Γεν.	ἐμαυτοῦ	ἐμαυτῆς	σεαυτοῦ	σεαυτῆς
Δοτ.	ἐμαυτῶ	ἐμαυτῆ	σεαυτῶ	σεαυτῆ
Αιτ.	ἐμαυτὸν	ἐμαυτὴν	σεαυτὸν	σεαυτὴν
Πληθυντικός αριθμός				
Γεν.	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν	ὕμῶν αὐτῶν	ὕμῶν αὐτῶν
Δοτ.	ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς	ὕμῖν αὐτοῖς	ὕμῖν αὐταῖς
Αιτ.	ἡμᾶς αὐτούς	ἡμᾶς αὐτάς	ὕμᾶς αὐτούς	ὕμᾶς αὐτάς

γ' πρόσωπο			
Ενικός αριθμός			
	αρσ.	θηλ.	ουδ.
Γεν.	ἐαυτοῦ	ἐαυτῆς	–
Δοτ.	ἐαυτῶ	ἐαυτῆ	–
Αιτ.	ἐαυτὸν	ἐαυτὴν	ἐαυτὸ
Πληθυντικός αριθμός			
Γεν.	ἐαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	ἐαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	–
Δοτ.	ἐαυτοῖς ἢ σφίσιν αὐτοῖς	ἐαυταῖς ἢ σφίσιν αὐταῖς	–
Αιτ.	ἐαυτούς ἢ σφᾶς αὐτούς	ἐαυτάς ἢ σφᾶς αὐτάς	ἐαυτὰ

υἱεῖς: ονομαστική πληθυντικού, γένους αρσενικού του ουσιαστικού *ὁ υἱός*. Το ουσιαστικό αυτό είναι **ετερόκλιτο**, καθώς σχηματίζει τη γενική και δοτική ενικού και κατά τη β' και κατά την γ' κλίση και του πληθυντικού κατά την γ' κλίση. (Ετερόκλιτα λέγονται μερικά ουσιαστικά που σχηματίζονται στον πληθυντικό ή σε μερικές πτώσεις κατά διαφορετική κλίση ή συγχρόνως κατά την ίδια και κατά διαφορετική κλίση.)

	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Ον.	ὁ υἱός	οἱ υἱεῖς
Γεν.	τοῦ υἱοῦ και υἱέος	τῶν υἱέων
Δοτ.	τῷ υἱῷ και υἱεῖ	τοῖς υἱέσι(ν)
Αιτ.	τόν υἱόν	τούς υἱεῖς
Κλητ.	(ὦ) υἱέ	(ὦ) υἱεῖς

συμμίσγειν: γ' πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος *συμμίσγω* (και *συμμείγνυμι*) (= συγκρούομαι // αναμειγνύω, ενώνω).

Σύνταξη: συμμίσγω τινί.

Ομόρριζα στη ν.ε.: μείξη, μείγμα, μεικτός, αμιγής, μίγδην (στη φρ. φύρδην μίγδην = ανάμεικτα), σμιχτός, σμίξιμο, αναμειγνύω, ανάμεικτος, ανάμειξη κ.ά.

ἀπόλλυντο: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού μέσης φωνής του ρήματος *ἀπόλλυμαι* (= χάνομαι, σκοτώνομαι).

Ομόρριζα στη ν.ε.: ὀλεθρος, ὀλέθριος, πανωλεθρία, ἀπώλεια.

αὐτός: ονομαστική ενικού, γένους αρσενικού της επαναληπτικής αντωνυμίας *αὐτός, αὐτή, αὐτό*.

συνώκει: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής του ρήματος *συνοικέω* -ῶ (βλ. σελ. 24 *συνοικῆ*).

ἀπέδωκεν: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής αορίστου δ' ενεργητικής φωνής του ρήματος *ἀποδίδωμι* (βλ. σελ. 20 *ἀπέδοντο*).

αὐτήν: αιτιατική ενικού, γένους θηλυκού της επαναληπτικής αντωνυμίας *αὐτός, αὐτή, αὐτό*.

Μενελάφ: δοτική ενικού, γένους αρσενικού του ουσιαστικού δ' κλίσης ὁ *Μενέλαος*, τοῦ *Μενελάου*.

οἱ ὑπήκοοι: ονομαστική πληθυντικού, γένους αρσενικού του ουσιαστικού δ' κλίσης ὁ *ὑπήκοος*, τοῦ *ὑπηκόου*.

Ομόρριζα στη ν.ε.: ἀκοή, ἀκουσμα, ἀκουστικός, ἀκουστός, ὑπηκοότητα, ξακουστός, ἀνήκουστος, βαρῆκοος, ωτακουστής (= αὐτός που κρυφακούει) κ.ά.

αὐτοῦ: γενική ενικού, γένους αρσενικού της επαναληπτικής αντωνυμίας *αὐτός, αὐτή, αὐτό*.

ἀπαλλάγειν: γ' πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής παθητικού αορίστου δ' του ρήματος *ἀπαλλάττομαι* (= ἀπαλλάσσομαι).

Ομόρριζα στη ν.ε.: αλλαγή, απαλλαγή, συναλλαγή, συνάλλαγμα, ανταλλαγή, αντάλλαγμα, μετάλλαξη, αδιάλλακτος, ανταλλακτικό, απaráλλακτος, εναλλάξ κ.ά.

τῶν παρόντων: μετοχή ενεστώτα, γένους ουδετέρου, πτώσης γενικής πληθυντικού του ρήματος *πάρεμι* (= είμαι παρών) (*πάρεμι* < *παρά* + *εἰμί*).

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
Ον.	παρὼν	παροῦσα	παρὼν	παρόντες	παροῦσαι	παρόντα
Γεν.	παρόντος	παρούσης	παρόντος	παρόντων	παρουσῶν	παρόντων
Δοτ.	παρόντι	παρούση	παρόντι	παροῦσι	παρούσαις	παροῦσι
Αιτ.	παρόντα	παροῦσαν	παρὼν	παρόντας	παρούσας	παρόντα
Κλητ.	παρὼν	παροῦσα	παρὼν	παρόντες	παροῦσαι	παρόντα

Ομόρριζα στη ν.ε.: παρουσία, παρουσιαστικό, ουσία, ουσιώδης, ουσιαστικός, ε-ξουσία, απουσία, οντότητα κ.ά.

κακῶν: γενική πληθυντικού, γένους ουδετέρου του ουσιαστικού δ' κλίσης *τὸ κακόν*, τοῦ κακοῦ (= συμφορά, δυστυχία).

εἶχον: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής του ρήματος *ἔχω*.

Ομόρριζα στη ν.ε.: σχέση, σχήμα, ισχύς, ισχυρός, μέτοχος, ένοχος, ανοχή, συνοχή, υπεροχή, ευεξία, καχεξία, πολιούχος, αριστούχος, ηνίοχος, έξη, μέθεξη, εξής κ.ά.

Ἐλένη: αιτιατική ενικού, γένους θηλυκού του ουσιαστικού α' κλίσης ἡ Ἐλένη, τῆς Ἐλένης.

ἀποδοῦναι: απαρέμφατο αορίστου δ' ενεργητικής φωνής του ρήματος *ἀποδίδωμι* (βλ. σελ. 20 *ἀπέδοντο*).

λέγουσιν: μετοχή ενεστώτα, γένους αρσενικού, πτώσης δοτικής πληθυντικού, φωνής ενεργητικής του ρήματος *λέγω*.

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
Ον.	λέγων	λέγουσα	λέγον	λέγοντες	λέγουσαι	λέγοντα
Γεν.	λέγοντος	λεγούσης	λέγοντος	λεγόντων	λεγουσῶν	λεγόντων
Δοτ.	λέγοντι	λεγούση	λέγοντι	λέγουσι(ν)	λεγούσαις	λέγουσι(ν)
Αιτ.	λέγοντα	λέγουσαν	λέγον	λέγοντας	λεγούσας	λέγοντα
Κλητ.	λέγων	λέγουσα	λέγον	λέγοντες	λέγουσαι	λέγοντα

Ομόρριζα στη ν.ε.: λόγος, λέξη, λεκτικός, πολυλογάς, λογικός, παράλογος, αντίλογος, απολογούμαι, ρήμα, ρήτορας, ρήση, ρητός, άρρητος, απόρρητος, ανείπωτος κ.ά.

αὐτοῖς: δοτική πληθυντικού, γένους αρσενικού της επαναληπτικής αντωνυμίας *αὐτός, αὐτή, αὐτό.*

τήν ἀλήθειαν: αιτιατική ενικού, γένους θηλυκού του ουσιαστικού *ἀκλίσης ἡ ἀλήθεια, τῆς ἀληθείας.*

ἐπίστευον: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής του ρήματος *πιστεύω.*

Ομόρριζα στη ν.ε.: πίστη, πιστός, εμπιστοσύνη, έμπιστος, άπιστος, απιστία, πίστωση, πιστώνω κ.ά.

οἱ Ἕλληνες: ονομαστική πληθυντικού, γένους αρσενικού του ουσιαστικού γ' κλίσης *ὁ Ἕλληνας, τοῦ Ἕλληνα.*

ἐγώ: ονομαστική ενικού της προσωπικής αντωνυμίας *ἀκλίσης* πρώτου προσώπου.

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
	ἀκλίσης	β' κλίσης	γ' κλίσης	ἀκλίσης	β' κλίσης	γ' κλίσης
Ον.	ἐγώ	σύ	–	ἡμεῖς	ὕμεῖς	(σφεῖς)
Γεν.	ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	(οὔ)	ἡμῶν	ὕμῶν	(σφῶν)
Δοτ.	ἐμοί, μοι	σοί, σοι	οἶ, οἱ	ἡμῖν	ὕμῖν	σφίσι(ν)
Αιτ.	ἐμέ, με	σέ, σε	(ἐ)	ἡμᾶς	ὕμᾶς	(σφᾶς)

γνώμην: αιτιατική ενικού, γένους θηλυκού του ουσιαστικού *ἀκλίσης ἡ γνώμη, τῆς γνώμης.*

ἀποφαίνομαι: *ἀκλίσης* πρώτου προσώπου οριστικής ενεστώτα μέσης φωνής του ρήματος *ἀποφαίνομαι* (= διατυπώνω μια κρίση, απαντώ). *Αποφαίνομαι γνώμην* = διατυπώνω την άποψή μου.

Ομόρριζα στη ν.ε.: απόφαση (= γνώμη που διατυπώνεται ως δόγμα, ως αναμφισβήτητη αλήθεια), αποφαντικός, φάση, απόφαση, έμφαση, επίφαση, επιφανής, αφανής, διαφανής, φανάρι, φάσμα, άφαντος, πρωτόφαντος, φανερός, καταφανής κ.ά.

τοῦ δαιμονίου: γενική ενικού, γένους ουδετέρου του ουσιαστικού *β' κλίσης τὸ δαιμόνιον, τοῦ δαιμονίου* (= ο θεός).

παρασκευάζοντος: μετοχή ενεστώτα, γένους ουδετέρου, πτώσης γενικής ενικού, φωνής ενεργητικής του ρήματος *παρασκευάζω* (= προετοιμάζω).

Ομόρριζα στη ν.ε.: παρασκευή, παρασκευάσμα, παρασκευαστής, συσκευασία, σκεύος, κατασκευή, διασκευή, αποσκευή κ.ά.

πανωλεθρία: δοτική ενικού, γένους θηλυκού του ουσιαστικού α' κλίσης ἡ *πανωλεθρία*, τῆς πανωλεθρίας (= καταστροφή). (Για ομόρριζα, βλ. σελ. 27 στο *ἀπόλλυντο*.)

ἀπολόμενοι: μετοχή αορίστου β', γένους αρσενικού, πτώσης ονομαστικής πληθυντικού, μέσης φωνής του ρήματος *ἀπόλλυμαι* (βλ. σελ. 27 *ἀπόλλυντο*).

καταφανές: αιτιατική ενικού, γένους ουδετέρου του επιθέτου γ' κλίσης ὁ, ἡ *καταφανής*, τὸ *καταφανές* (= ολοφάνερος).

τοῦτο: αιτιατική ενικού, γένους ουδετέρου της δεικτικής αντωνυμίας οὗτος, αὕτη, τοῦτο (για την κλίση της βλ. σελ. 24).

τοῖς ἀνθρώποις: δοτική πληθυντικού, γένους αρσενικού του ουσιαστικού β' κλίσης ὁ *ἄνθρωπος*, τοῦ ἀνθρώπου.

ποιήσωσι: γ' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής αορίστου ενεργητικής φωνής του ρήματος *ποιέω -ῶ* (= κάνω).

Ομόρριζα στη ν.ε.: ποιητής, ποίημα, ποίηση, μεταποίηση, παραποίηση, εκποίηση, προσποίηση, προσποιητός, χειροποίητος κ.ά.

τῶν μεγάλων: γενική πληθυντικού, γένους ουδετέρου του ανώμαλου επιθέτου μέγας, μεγάλη, μέγα.

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
Ον.	μέγας	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα
Γεν.	μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
Δοτ.	μεγάλῳ	μεγάλῃ	μεγάλῳ	μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις
Αιτ.	μέγαν	μεγάλῃν	μέγα	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
Κλητ.	μέγα	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα

ἀδίκημάτων: γενική πληθυντικού, γένους ουδετέρου του ουσιαστικού γ' κλίσης τὸ *ἀδίκημα*, τοῦ ἀδικήματος.

μεγάλοι: ονομαστική πληθυντικού, γένους θηλυκού του ανώμαλου επιθέτου μέγας, μεγάλη, μέγα.

εἰσὶ: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα του ρήματος *εἰμί* (= εἶμαι / υπάρχω).

αί τιμωρία: ονομαστική πληθυντικού, γένους θηλυκού του ουσιαστικού ἀ' κλίσης ἡ τιμωρία, τῆς τιμωρίας.

τῶν θεῶν: γενική πληθυντικού, γένους αρσενικού του ουσιαστικού β' κλίσης ὁ θεός, τοῦ θεοῦ.

■ Αρχικοί χρόνοι των ρημάτων του κειμένου

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
εἶμι	ἦ και ἦν	ἔσομαι	ἔγενόμην	γέγονα	ἔγεγονέν
ἀποδίδομαι	ἀπεδιδόμην	ἀποδώσομαι και ἀποδοθήσομαι (παθ.)	ἀπεδόμην και ἀπεδόθην (παθ.)	ἀποδέδομαι	ἀπεδεδόμην
κινδυνεύω	ἐκινδύνευον	κινδυνεύσω	ἐκινδύνευσα	κεκινδύνευκα	ἐκεκινδυνεύκειν
βούλομαι	ἐβουλόμην και ἠβουλόμην	βουλήσομαι	ἐβουλήθην και ἠβουλήθην (παθ.)	βεβούλημαι	ἐβεβουλήμην
συνοικέω -ῶ	συνώκουν	συνοικήσω	συνώκησα	συνώκηκα	συνωκήκειν
γινώσκω	ἐγίνωσκον	γνώσομαι	ἔγνων	ἔγνωκα	ἐγνώκειν
συμμίσγω ²	συνέμισγον	συμίξω και συμμείξω	συνέμιξα και συνέμειξα	συμμέμιχα και συμμέμειχα	συνεμεμίχην και συνεμεμείχην
ἀπόλλυμαι	ἀπωλύμην	ἀπολοῦμαι και ἀπολεσθήσομαι (παθ.)	ἀπώλομην (β') και ἀπωλέσθην (παθ.)	ἀπόλωλα	ἀπωλώλειν
ἀποδίδωμι ³	ἀπεδίδουν	ἀποδώσω	ἀπέδωκα	ἀποδέδωκα	ἀπεδεδώκειν
ἀπαλλάτ- τ(σσο)μαι	ἀπηλλατ- τ(σσο)όμην	ἀπαλλάξομαι και ἀπαλαχθήσομαι (παθ. α') και ἀπαλαγήσομαι (παθ. β')	ἀπηλλάξαμην και ἀπηλλάχθην (παθ. α') και ἀπηλλάγην (παθ. β')	ἀπήλλαγμα	ἀπηλλάγμην
ἔχω	εἶχον	ἔξω και σχήσω	ἔσχον	ἔσχηκα	ἔσχήκειν

2. Το ρήμα στον ενεστώτα και τον παρατατικό έχει τους εξής τύπους:

Ενεστ.: συμμίσγω και συμμείγνυμι και συμμίγνυμι και συμμειγνώω.

Παρατ.: συνέμισγον και συνεμείγνυν και συνεμίγνυν (και συνεμείγνυνον).

3. Η μέση φωνή του ἀποδίδωμι δίνεται παραπάνω.

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
λέγω	ἔλεγον	λέξω και ἐρῶ	ἔλεξα και εἶπα και εἶπον (β')	εἶρηκα	εἰρήκειν
πιστεύω	ἐπίστευον	πιστεύσω	ἐπίστευσα	πεπίστευκα	ἐπεπιστεύκειν
ἀποφαίνομαι	ἀπεφαινόμην	ἀποφαναῶμαι και ἀποφάνησομαι (παθ. β')	ἀπεφηνάμην και ἀπεφάνθην (παθ. α') και ἀπεφάνην (παθ. β')	ἀποπέφασμαι και ἀποπέφηνα	ἀπεπεφάσμην και ἀπεπεφήκειν
παρασκευάζω	παρεσκεύαζον	παρασκευάσω	παρεσκεύασα	παρεσκεύακα	παρεσκευάκειν
ποιέω -ῶ	ἐποίουν	ποιήσω	ἐποίησα	πεποίηκα	ἐπεποιήκειν

■ Χρονικές αντικαταστάσεις

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
ἔστι	ἦν	ἔσται	ἔγένετο	γέγονε	ἔγεγόνει
ἀποδίδονται	ἀπεδίδοντο	ἀποδώσονται και ἀποδοθήσονται	ἀπέδοντο και ἀπεδόθησαν	ἀποδέδονται	ἀπεδέδοντο
κινδυνεύειν	–	κινδυνεύσειν	κινδυνεύσαι	κεκινδυνευκέναι	–
βούλονται	ἐβούλοντο και ἠβούλοντο	βουλήσονται	ἐβουλήθησαν και ἠβουλήθησαν	βεβούληνται	ἐβεβούληντο
συνοικῆ	–	–	συνοικήση	συνωκήκη και συνωκηκώς ἦ	–
γιγνώσκουσι	ἐγίγνωσκον	γνώσονται	ἔγνωσαν	ἔγνώκασι	ἔγνώκεσαν
συμμίγοιεν	–	συμμίξοιεν και συμμείξοιεν	συμμίξαιεν ή συμμίξειαν και συμμείξαιεν ή συμμείξειαν	συμμεμίχοιεν και συμμεμείχοιεν και συμμεμχότες ⁴ εἶσαν ή εἶεν	–
ἀπόλλυνται	ἀπόλλυντο	ἀπολοῦνται και ἀπολεσθήσονται	ἀπόλωντο και ἀπωλέσθησαν	ἀπολόλασι	ἀπωλώλεσαν

4. και συμμεμειχότες εἶσαν ή εἶεν.

Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
συνοικεῖ	συνώκει	συνοικήσει	συνώκησε	συνώκηκε	συνωκήκει
ἀποδίδωσιν	ἀπεδίδου	ἀποδώσει	ἀπέδωκεν	ἀποδέδωκε	ἀπεδεδώκει
ἀπαλλάτ- τ(σο)οῖντο	–	ἀπαλλάξοιντο και ἀπαλλαχθήσονται και ἀπαλλαγήσονται	ἀπαλλάξαιντο και ἀπαλλαχ- θείησαν ή απαλ- λαχθεῖεν και απαλλαγείησαν ή ἀπαλλαγεῖεν	ἀπαλλαγμένοι εἶησαν ή εἶεν	–
παρόντων	–	παρεσομένων	παραγενομένων	παραγεγονότων	–
ἔχουσι	εἶχον	ἔξουσιν και σχήσουσι	ἔσχον	ἔσχίκασι	ἔσχίκεσαν
ἀποδιδόναί	–	ἀποδώσειν	ἀποδοῦναι	ἀποδεδωκέναι	–
λέγουσιν	–	λέξουσιν και ἔροῦσιν	λέξασιν και εἰποῦσιν	εἰρηκόσιν	–
πιστεύουσι	ἐπίστευον	πιστεύσουσι	ἐπίστευσαν	πεπιστεύκασι	ἐπεπιστεύκεσαν
ἀποφαίνομαι	ἀπεφαινόμην	ἀποφαναοῦμαι και ἀποφανήσομαι	ἀπεφηνάμην και ἀπεφάνθην και ἀπεφάνην	ἀποπέφασμαι και ἀποπέφηνα	ἀπεπεφάσμην και ἀπεπεφήνην
παρασκευά- ζοντος	–	παρασκευάσαντος	παρασκευάσαντος	παρασκευακότος	–
ἀπολλύμενοι	–	ἀπολούμενοι και ἀπολεσθησόμενοι	ἀπολόμενοι και ἀπολεσθέντες	ἀπολωλότες	–
ποιῶσι	–	–	ποιήσωσι	πεποιήκωσι και πεποιηκότες ὧσι	–
εἰσὶ	ἦσαν	ἔσσονται	ἔγένοντο	γεγόνασιν	ἔγεγόνεσαν